

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Снежина Любозарова Димитрова

ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“

член на научно жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“
по професионално направление 2.1. Филология (Български език – фонетика и диалектология),
обявен в ДВ, бр. 21 от 18.03.2016 г.

В настоящия конкурс участва само един кандидат – доц. д-р Владимир Любенов Жобов. Представените от кандидата документи съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Владимир Жобов започва академичната си кариера през 1985 г. като редовен аспирант в Института за български език на БАН, а от 1988 г. досега е преподавател в Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии, СУ „Св. Климент Охридски“. През 1991 г. защитава докторска дисертация на тема *„Акустично-фонетичен анализ на особени гласни и съгласни в българските диалекти“*, а от 2001 г. е доцент по фонетика на българския книжовен език. Водил е лекционни курсове и упражнения по българска, обща и експериментална фонетика, фонология, българска диалектология и лексикология, общо езикознание, съвременен български език и др. в бакалавърските и магистърските програми на специалност „Българска филология“ и във Факултета по начална и предучилищна педагогика. Изнасял е лекции в университети в САЩ и Германия. Както се вижда, учебно-преподавателската работа на Владимир Жобов изцяло отговаря на профила на настоящия конкурс.

През периода 2008 – 2014 г доц. Жобов има участие в три научни проекта (ръководител е на два от тях), които са пряко свързани с професионалната насоченост на настоящия конкурс. Бил е научен ръководител на един докторант, успешно защитил дисертация в областта на българската фонетика и диалектология. В допълнение, в продължение на 8 години (2007 – 2015 г) доц. Владимир Жобов е бил и заместник-декан на Факултета по славянски филологии по учебната дейност (бакалаври).

Научните изследвания на Владимир Жобов са изброени в приложения към документацията Списък на публикации и включват общо 83 заглавия. От тях 3 монографии, един електронен ресурс, един речник, 6 учебника и учебни помагала, една студия, 10 научни статии и съобщения, една библиография и съставителство на два сборника са публикувани след придобиване на научното звание „доцент“, като част от тези публикации са в съавторство.

Научната продукция, с която доц. Владимир Жобов участва в обявения конкурс, включва един електронен ресурс, две авторски глави от монография в съавторство и седем студии и статии. Всички изброени по-горе публикации са за периода 2001 – 2016 г., след получаване на научното звание „доцент“, и напълно отговарят на профила на конкурса.

Ще се спра по-подробно на двете най-нови публикации на доц. Жобов, които са тясно свързани помежду си, а именно – интерактивната онлайн база данни *Bulgarian Dialectology as Living Tradition (BDLT)* (<http://bulgariandialectology.org>) и монографията *Bulgarian Dialects: Living Speech in the Digital Age*, София, 2016. BDLT представлява един модерен и изключително богат като възможности електронен ресурс както за изследователя на българското диалектно разнообразие, така и за студенти по българска и славянска диалектология, а също така и за любители – лингвисти, които биха искали да научат повече за българските диалекти. Наличието на превод на английски език е голямо предимство на базата данни, което я прави достъпна и за изследователи от чужбина, които е възможно и да не ползват свободно български.

Един потенциален проблем на сайта е свързан със системата за транслитерация на имената, възприета от авторите: макар и в традициите на българската диалектология, тя се разминава с нормативно възприетата система за транслитерация в Република България (вж. *Закон за транслитерацията (ЗТ)*, ДВ бр.19 от 13.03.2009 г.). Ето един пример, свързан с изписването на името на странджанското село *Бръшлян: Brashlyan* според ЗТ и *Brūšljan* в BDLT. По мое мнение това може да се окаже потенциален проблем, напр. за чуждестранни изследователи: срв. напр. <http://bulgariandialectology.org/locations/br%C5%AD%C5%A1ljan>, където на една и съща уеб страница едновременно се появяват и двете транслитерации. Разбира се, възприемането именно на такава система за транслитерация най-вероятно е съвместно решение на двамата автори, а Законът за транслитерацията безспорно също има своите слабости. В тази връзка е уместно да отбележа, че в една от статиите, с които участва в настоящия конкурс – „*За транскрипцията на български собствени имена с латиница*“ (2006 г), доц. Жобов изразява

своите собствени интересни и много добре фонетично мотивирани идеи относно предаването на *ж, ц, ч, ш, щ, ъ, ь, ю, я* с помощта на латиница.

Ако се върнем на общата оценка за BSLD, то този ресурс предоставя изключително богати възможности за търсене по различни (не само фонетико-фонологични!) критерии, и по мое мнение превъзхожда по степен на интерактивност, богатство на автентичните материали, тяхната транскрипция, тагиране, синхронизацията на превода с транскрипцията, ортографичния текст и таговете и т.н., съществуващите към настоящия момент подобни уебсайтове. Приносът на Владимир Жобов е по отношение на избора и дигитализацията на записите, разработването на системата от лингвистични признаци, той е автор на транскрипциите, а в допълнение има и принос в изработването на на практика всички от гореспоменатите ресурси, които BDLT предоставя. Дори само транскрипцията на часове диалектна разговорна реч, и то в два варианта – опростен вариант на IPA и традиционна за българските диалектоложки изследвания транскрипция на кирилица, представлява безспорен принос към създаването на този безценен за българската диалектология и уникален по своите характеристики онлайн ресурс.

Двете глави от монографията *“Bulgarian Dialects: Living Speech in the Digital Age”*, на които Владимир Жобов е автор, са не по-малко убедително доказателство за приносите на автора към развитието на съвременната българска диалектология. В главата *“Dialectal Vocalism”* са представени изследвания върху редукцията на неударените гласни и върху промените на ударените гласни във вокалните системи на българските диалекти. В първата част се изследва аудитивното разстояние между ударените гласни в предната, задната и централната част на вокалното пространство в различни диалекти, докато във втората част подробно е анализирана редукцията на гласни и за пръв път се използва индексът на вариране по двойки (PVI) за сравняване на степени на редукция. Авторът обосновава и твърдението си за запазването на фонологичната идентичност на *a* и *ъ* въпреки фонетичното им сливане в неударена позиция. В главата са използвани за пръв път перцептивни тестове с материал от спонтанни диалектни текстове, с помощта на които се проверява аудитивната близост на диалектни гласни с шестте гласните на книжовния език и се разкриват взаимоотношенията между различни диалектни гласни, които понякога се обозначават по еднакъв начин при транскрибиране. Анализите и изводите са богато илюстрирани с конкретни примери от базата данни, с формантни диаграми и със спектрограми. За всеки пример са посочени областта и населеното място, дадени са транскрипцията и съответните тагове, както и точното място в текста и звуковия файл. Това прави

тази глава, а и монографията като цяло, извънредно ценно за изследователя допълнение към онлайн базата данни.

Студията „*Southern Bulgarian dialects Spoken by Pomaks*” представя данни за рупските диалекти, използвани от българи мюсюлмани, и ги съпоставя със съседни диалекти, използвани от християни, като демонстрира в сравнителен план, че става дума за диалектен континуум. Останалите статии, с които Владимир Жобов участва в конкурса, се занимават с преградните веларни беззвучни съгласни и увуларните им алофони в еркечкия диалект, причините за депалатализацията на съгласни в определени позиции в родопските говори, минималния фонетичен контраст, който прави възможно съществуването на фонологична опозиция между *ô* и *o* в Голо Бърдо, изразяването на притежание в белоградчишкия говор и формите на конклузива в разговорната реч.

Видно е, че научната проблематика, обхваната в публикациите на доц. Владимир Жобов, е актуална и значима, изследванията му се отличават със задълбоченост и аргументираност, както и с използването на някои от най-модерните методи на анализ, характерни за съвременната фонетична наука. Тази проблематика напълно съответства на научния профил на настоящия конкурс.

В заключение декларирам, че както дългогодишната учебно-преподавателска дейност на кандидата, така и броят и качеството на публикациите и приносните моменти в тях ми дават основание да **предложа на членовете на научното жури да изберат доц. д-р Владимир Любенов Жобов за „професор”** по професионално направление 2.1. Филология (Български език – фонетика и диалектология).

21 юли 2016 г.

Автор на становището:

(доц. д-р Снежина Димитрова)